

Югозападен университет „Неофит Рилски“

РЕЦЕНЗИЯ

На представените трудове и материали за участие в процедура, разкрита от ЮЗУ „Неофит Рилски“ (заповед на ректора № 1406/19.07.2024)

За придобиване на научната степен „Доктор на изкуствознанието“. Научна област: 8. Изкуства. Професионално направление: 8.3. „Музикално и танцово изкуство“. Научна специалност: „Теория и практика на изпълнителското изкуство“

Рецензент: проф. дн Венцислав Димов Димов, СУ „Св. Климент Охридски“; Институт за изследване на изкуствата при БАН

Кандидат: проф. д-р Иванка Аспарухова Влаева, ЮЗУ „Неофит Рилски“, Факултет по изкуствата, Катедра „Музика“

Кратки биографични данни за кандидата

Познавам Иванка Влаева от 2003 г., когато постъпи на работа в Институт за изследване на изкуствата при БАН (тогава Институт за изкуствознание). Като музиколог тя показва високи качества за работа с архиви, изследване на история на музиката, на модели на музикалната култура, и последователно защити професионални позиции от архивен специалист до доцент и ръководител на ИГ „Музикална култура и информация“ при сектор „Музика“ (2011-2012 г.). Представял съм и рецензирал нейни трудове, сред които се открояват монографиите „Творческите избори на Любомир Денев и импровизацията“ (2007); „Музика по пътя на коприната (теоретични, исторически и етномузикологически студии)“ (2009); „Музика в глобалния свят (отражения в българското образование)“ (2016); „Традиционни общности и архивни документи. Музика на мюсюлмани в България“ (2022). Те са получавали награди като „Книга на годината“ от СБК, където Влаева е член

и част от ръководството на секция „Музиколози” от 2005 г. Свидетел съм на високите оценки на нейната изследователска работа на национални и международни научни форуми и организации, като ICTMD – Международния съвет на ЮНЕСКО за традиционна музика и танц, в който членуваме. Проф. Влаева е автор на учебници и учебни помагала. Авторитетен академичен преподавател: от 2012 г. е доцент, преподавател и изследовател в Югозападен университет „Неофит Рилски”, където преподава дисциплини: история на музиката, съвременна българска музика, съвременни направления в джаз и попмузиката, история на джаза, музикален анализ, музикални форми и жанрове, музикалносценични жанрове, анализ на съвременна музика, култура и музика. През 2017 г. придобива академична длъжност „Професор“. През периода 2019-2023 г. е Заместник-декан на Факултета по изкуствата в ЮЗУ.

Иванка Влаева е авторитетен изследовател на българската музикална култура, на музикалните култури на Азия, на музикалните архиви и традиционната музика в тях, на музиката в медиите; разпознаваемо име в международните научни мрежи и организации с десетки участия в международни научни конференции и публикации на няколко езика.

Характеристика на научната и научно-приложната продукция на кандидата

Проф. Влаева представя таблица с индивидуални наукометрични показатели, която свидетелства за тяхното съответствие с минималните национални изисквания за научната област (8. Изкуства; професионално направление: 8.3.Музикално и танцово изкуство). Постиженията на кандидата покриват или надвишават изискуемия минимален брой точки съгласно Таблица 1 от Правилника за приложение на закона за развитие на академичния състав в Република България (ППЗРАСРБ): Показател А – 50 точки; показател Б – 100 точки; показател Г – при изисквани 60 са доказани

515 точки; показател Д – при изисквани 50 са отчетени 260 точки; при общо изисквани 260 точки кандидатът показва 925, което красноречиво аргументира високите качества на неговата научна и научно-приложна работа. Ще отбележа, че заедно с представения Дисертационен труд за присъждане на научна степен „доктор на науките“ (показател Б 2) проф. Влаева предлага глава от колективна монография, студии и статии, публикувани в авторитетни научни издания и цитирани от изтъкнати специалисти от България и чужбина.

Представяне на дисертационния труд за придобиване на научната степен „Доктор на изкуствознанието“

Кандидатът участва в конкурса с дисертационен труд за присъждане на научна степен „доктор на науките“ на тема: „Музика на мюсюлмани в България в архивни документи: анализи, сравнения, систематизация“. В изследването си Иванка Влаева продължава една плодотворна линия в своите научни активности – малцинствената музика в научните архиви в България. Дисертацията е посветена на музиката на мюсюлмани в България, която се описва и анализира въз основа на съхраняваните в най-стария и богатия музикален архив – Музикално-фолклорния архив на Института за изследване на изкуствата при БАН – писмени и звукови архивни документи, регистриращи музикалните традиции през 50-те и 60-те години на ХХ век от учени – фолклористи от някогашния Институт за музика – БАН: Райна Кацарова, Николай Кауфман, Иван Качулев, Петър Лъондев, Тодор Тодоров, Михаил Букурещлиев, Тодор Джиджев (в отделни случаи – от техни сътрудници и информатори, като отец Павел Атанасов).

Дисертационният труд е с обем от 390 страници. Структуриран е в увод, седем глави, заключение, библиография, приноси и десет приложения.

Уводът представя изследователския обект, личната мотивация на автора, изследователските задачи – да се представят намерените архивни единици в исторически, регионален, музикално-структурен и функционален

план и да се осъществи „частична реконструкция на живата религиозна и музикалнообредна традиция на мюсюлмани в България в средата на XX век“.

В първа глава са обобщени исторически сведения за мюсюлмански и турски общности по българските земи и са посочени медийните образи на някои традиционни общности в България. Изводите за трайното и актуално присъствие на етническата тема в българското публично пространство аргументират избора на изследователския обект – богатството на архивните документи за музикалните традиции на мюсюлманите.

Втора глава представя архивни документи от периода 1912–1972 г. за музика на традиционни общности в България (българи, гагаузи, каракачани, евреи), които авторът познава отвътре.

Третата глава очертава параметрите на изследвания обект: архивирани материали с „турска“ музика. Аналитичните прочити на архивните документи и записи от Влаева сочат, че обозначаването „турски“ е по-скоро етикет (не прецизен научен термин), употребяван в „работната“ систематизация на самите фолклористи като общо название, което означава различни записани музикални артефакти, обединени от използвания турски език в текстовете на песните или от музикални характеристики (ладовост, звукоизвличане и орнаментиране), приписвани на турската музика. Затова обект на изследване са и архивни регистрации на музика на българи мюсюлмани (помаци), гагаузи, татари и др.

В Четвърта глава се описват и анализират по-ранните записи от 50-те години на XX в., правени от Райна Кацарова, Николай Кауфман и др. по време на теренна работа в дадено селище при индивидуална командировка или включване на учения в колективни научни експедиции в Североизточна България, Средна Северна България и Родопите.

Пета глава от дисертацията е посветена на архивни записи на музика от 60-те години на XX в., които през 60-те и 70-те години са свързани с

развитието на самодейността. Научните регистрации включват и документиране на фолклорни събори и прегледи на „турски“ общности, главно в Североизточна България. Влаева извежда връзките на научната и теренна работа с културната политика на социалистическата държава.

В Шеста глава фокусът е върху архивни материали от 50-те и 60-те години на XX в., свързани с ритуални практики и обредност на мюсюлманите в България (записи в Североизточна България, Добруджа и Родопите от Райна Кацарова, Елена Стоин, Николай Кауфман, Петър Льондев). Влаева анализира повече от 100 писмени и звукови архивни единици, като изследва и „бележките на фолклористите“, за да очертае функционалните характеристики на музикалните регистрации.

Седма глава е посветена на общите характеристики на фолклорната музика от Североизточна България, на фона на които са изведени съпоставки с регистрираната традиционна музика на мюсюлманите.

Заключението обобщава анализите и изводите на изследването. Посочени са отговорите на поставените в началото въпроси: какви са архивните записи на „турска музика“ като музикални съдържания и образи, какви са ресурсите им за „частична реконструкция на живата религиозна и музикалнообредна традиция на мюсюлмани в България в средата на XX век и нейния континуитет“.

Приложенията, обособени в 10 групи, са факсимилета от архивни материали: нотограми, текстове на песни, теренни бележки.

Авторефератът (48 стр.) съответства на изследването, отразява съдържанието на дисертационния труд, извежда приносните моменти в него, сочи публикациите на автора по темата: 1 монография и 15 студии и статии.

Основни приноси в дисертационния труд

Авторката извежда в автосправка приносите на изследването си в 6

посоки. 1). Изследването е първи опит за очертаване, преглед, анализ и систематизация на архивни материали от най-стария музикален архив в България – на Института за изследване на изкуствата, обозначени в него условно като „турски“ – масив от 548 писмени записа. 2). За пръв път са анализирани звучащи архивни документи, представящи изпълнения на мюсюлмански общности в България. 3). Предлага се периодизация на записваческата дейност на българските учени сред мюсюлманските общности: първи етап от началото до средата на XX век; втори етап от 50-те до 70-те години на XX век. 4). Предлага се систематизация на архивните записи като музикални съдържания и контексти на музициране. 5). Очертани са както регионални характеристики, така и религиозни специфики, свързани със сакрални практики на ортодоксални и хетеродоксални общности. 6). Анализите на архивните звукозаписи сочат хибридность, свързана с диалога и взаимодействията между различните общности и социална среда и процесите на модернизация.

Като приемам посочените приноси, ще изведа някои приноси за науката. Трудът е пионерски и като интерпретацията на старите пластове, свързани с ритуалност и религиозност, но и на по-новата „хибридность“ в изпълнителски състави, инструменти и репертоар, която отразява диалога между отделни общности и външни влияния („смесване на старо/традиционно и съвременно, селско и градско, българско и турско, българско и европейско“). Авторката съчетава подходи на етнографско описание и музикален анализ, но отива и отвъд тях, като тълкува самото записване и съхранение на турските архивни записи като израз на определени културни политики. Иванка Влаева извежда водещи тенденции в научноизследователската дейност на българските музикални фолклористи.

Заклучение

Дисертационният труд на Иванка Влаева „Музика на мюсюлмани в България в архивни документи: анализи, сравнения, систематизация“ е венец на един устойчив и задълбочен научен интерес и показва плодовете на дългогодишен изследователски труд. Той притежава качества на базово и задълбочено научно изследване с богатата си емпирична база, теоретична стойност, методологическа обосновааност, иновативност. Публикациите на авторката по темата и техните цитирания потвърждават изводите за една мащабна и задълбочена изследователска работа, обогатяваща българската наука за архивното музикално наследство и традиционната музика на етнически и религиозни общности. Оценката ми за дисертационния труд и другите посочени научни активности на кандидатката е изцяло положителна. Качествата на труда и характеристиката на научната и научно-приложната продукция на кандидата, посочена в таблица с индивидуални наукометрични показатели, които покриват неколккратно минималните национални изисквания за научната област и професионално направление (8.3.Музикално и танцово изкуство) съответстват на Закона (ЗРАСРБ) и Правилника за приложение на закона за развитие на академичния състав в Република България (ППЗРАСРБ). Предлагам на уважаемото научно жури да гласува за присъждане на проф. Иванка Влаева на научната степен „Доктор на изкуствознанието“ в научна област: 8. Изкуства. Професионално направление: 8.3. „Музикално и танцово изкуство“.

Дата:

Рецензент:

21.09.2024

проф. дн Венцислав Димов

Sout-West University “Neofit Rilski”

REVIEW

on the presented works and materials for participation in a procedure disclosed by the SWU "Neofit Rilski" (Rector's order No. 1406/19.07.2024)

for the awarding of the scientific degree “DOCTOR OF SCIENCE”.
Scientific area: 8. Arts. Professional field: 8.3. Music and dance art. Science major: „Theory and practice of performing art“

Reviewer: Prof. Ventsislav Dimov Dimov, DSc, Sofia University “St. Kliment Ohridski”; Institute of Art Studies – BAS

Candidate: Prof. Ivanka Asparuhova Vlaeva, PhD, SWU “Neofit Rilski”, Faculty of Arts, Department of Music

A short biographical information about the candidate

I know Ivanka Vlaeva since 2003, when she joined the Institute of Art Studies at the BAS. As a musicologist, she showed high qualities for working with archives, researching the history of music, models of musical culture, and successively defended professional positions from archive specialist to associate professor and head of the "Musical culture and Information" Research group at the "Music" Sector (2011 -2012). I have presented and reviewed her works, among which stand out the monographs "The Creative choices of Lyubomir Denev and improvisation" (2007); "Music along the Silk Road (theoretical, historical and ethnomusicological studies)" (2009); "Music in the global world (reflections in Bulgarian education)" (2016); “Traditional communities and archival documents. Music of Muslims in Bulgaria" (2022). They have received awards such as "Book of the Year" from UBC, where Vlaeva is a member and part of the leadership of the "Musicologists" Section since 2005. I have witnessed

the high evaluations of her research work at national and international scientific forums and organizations, such as ICTMD – The UNESCO International Council for Traditional Music and Dance, of which we are members. Prof. Vlaeva is an author of textbooks, authoritative academic teacher. Since 2012, she is an associate professor, teacher and researcher at the South-West University "Neofit Rilski", where she teaches subjects: History of music, Contemporary Bulgarian music, Contemporary trends in jazz and pop music, History of jazz, Musical analysis, Musical forms and genres, Musical stage genres, Analysis of contemporary music, Culture and music. In 2017, she acquired the academic position of "Professor". During the period 2019-2023, she was the Vice-Dean of the Faculty of Arts at South-West University.

Ivanka Vlaeva is an authoritative researcher of the Bulgarian musical culture, musical cultures of Asia, music archives and traditional music in them, music in the media; a recognizable name in international scientific networks and organizations with dozens of participations in international scientific conferences and publications in several languages.

Characteristics of the candidate's scientific and scientific-applied production

Prof. Vlaeva presents a table with individual scientometric indicators, which testifies to their compliance with the minimum national requirements for the scientific area (8. Arts; professional field: 8.3. Music and dance art). The candidate's achievements cover or exceed the required minimum number of points according to Table 1 of the Regulations on the Implementation of the Law on Academic Staff Development in the Republic of Bulgaria (PPZRASRB): Indicator A – 50 points; indicator B – 100 points; indicator D – with the required 60, 515 points have been proven; indicator D – for the required 50, 260 points were counted; with a total of 260 points required, the candidate shows 925, which eloquently argues for the high qualities of her scientific and scientific-applied

work. I will note that together with the presented Dissertation work for awarding of the scientific degree "Doctor of Science" (indicator B 2) Prof. Vlaeva offers a chapter from a collective monograph, studies and articles published in authoritative scientific publications and cited by distinguished specialists from Bulgaria and abroad.

Presentation of the dissertation work for awarding of the scientific degree "Doctor of Science"

The candidate presents a dissertation work for awarding of the scientific degree "Doctor of Science" on the topic: "Music of Muslims in Bulgaria in archival documents: analyses, comparisons, systematization". In her research, Ivanka Vlaeva continues a fruitful line in her scientific activities - minority music in scientific archives in Bulgaria. The dissertation is dedicated to the music of Muslims in Bulgaria, which is described and analyzed on the basis of the written and sound archival documents stored in the oldest and richest music archive - the Musical Folklore Archive of the Institute of Art Studies, BAS - written and sound archival documents registering musical traditions in the 1950s and 1960s by scientists - folklorists from the former Institute of Music - BAS: Raina Katsarova, Nikolai Kaufman, Ivan Kachulev, Petar Lyondev, Todor Todorov, Mihail Bukureshtliev, Todor Dzhidzhev (in separate cases - from their collaborators and informants, such as the priest /Father/ Pavel Atanasov).

The dissertation has 390 pages. It is structured in an introduction, seven chapters, a conclusion, a bibliography, contributions and ten appendices.

The introduction presents the research object, the personal motivation of the author, the research tasks - to present the found archival units in a historical, regional, musical-structural and functional plan and to carry out a "partial reconstruction of the living religious and musical ritual tradition of Muslims in Bulgaria in the middle of the 20th century".

In the first chapter, historical information about Muslim and Turkish

communities in Bulgarian lands is summarized and the media images of some traditional communities in Bulgaria are indicated. The conclusions about the permanent and current presence of the ethnic theme in the Bulgarian public space argue for the choice of the research object - the wealth of archival documents about the musical traditions of Muslims.

The second chapter presents archival documents from the period 1912–1972 about the music of traditional communities in Bulgaria (Bulgarians, Gagauz, Karakachans, Jews), which the author knows from the inside.

The third chapter outlines the parameters of the researched object: archived materials with "Turkish" music. Analytical readings of archival documents and records by Vlaeva indicate that the designation "Turkish" is rather a label (not a precise scientific term) used in the "working" systematization of the folklorists themselves as a general name, meaning various recorded musical artifacts united by the Turkish language used in the lyrics of the songs or from musical characteristics (mode, intonation and ornamentation) attributed to Turkish music. Therefore, archival recordings of music of Muslim Bulgarians (Pomacs), Gagauz, Tatars, etc. are also the subject of research.

The Fourth Chapter describes and analyzes the earlier recordings from the 1950s, made by Raina Katsarova, Nikolai Kaufman and others during their fieldwork in a separate settlement during an individual fieldwork or inclusion of scholars in collective scientific expeditions in Northeastern Bulgaria, Central Northern Bulgaria and the Rhodopes.

In the fifth chapter of the dissertation archival recordings of music from the 1960s are researched, which in the 1960s and 1970s were associated with the development of self-activity. Scientific records also include documentation of folklore gatherings and surveys of "Turkish" communities, mainly in Northeastern Bulgaria. Vlaeva brings out the connections of scientific work and fieldwork with the cultural policy of the socialist state.

In Chapter Six, the focus is on archival materials from the 1950s and 1960s,

related to ritual practices and rites of Muslims in Bulgaria (records in Northeastern Bulgaria, Dobrudja and the Rhodope Mountains by Raina Katsarova, Elena Stoin, Nikolai Kaufman, Petar Lyondev). Vlaeva analyzed more than 100 written and audio archival units, also examining "folklorists' notes" to outline the functional characteristics of musical recordings.

The Seventh Chapter studies the general characteristics of the folk music from Northeastern Bulgaria, against the background of which comparisons are made with the registered traditional music of the Muslims.

The conclusion summarizes the analyzes and conclusions of the study. The answers to the questions posed at the beginning are indicated: what are the archival records of "Turkish music" as musical contents and images, what are their resources for "a partial reconstruction of the living religious and musical ritual tradition of Muslims in Bulgaria in the middle of the 20th century and its continuity".

The appendices, divided into 10 groups, are facsimiles of archival materials: notograms, song lyrics, fieldwork notes.

The abstract (48 pages) corresponds to the research, reflects the content of the dissertation work, highlights the contributing points in it, indicates the author's publications on the subject: 1 monograph and 15 studies and articles.

Main contributions in the dissertation

The author brings out the contributions of her research in 6 directions. 1) The study is the first attempt to outline, review, analyze and systematize archival materials from the oldest music folk archive in Bulgaria - of the Institute of Art Studies, conditionally labeled as "Turkish" - an array of 548 written records. 2) For the first time, sounding archival documents presenting performances of Muslim communities in Bulgaria have been analyzed. 3) A periodization of the records activity of Bulgarian scientists among the Muslim communities is proposed: first stage from the beginning to the middle of the 20th century; second

stage from the 1950s to the 1970s. 4) A systematization of archival recordings as musical contents and music-making contexts is proposed. 5) Both regional characteristics and religious specifics related to sacred practices of orthodox and heterodox communities of Muslims are outlined. 6) Analyzes of archival sound recordings point out to a hybridity related to the dialogue and interactions between different communities and social environments and processes of modernization.

Accepting the stated contributions, I will derive some contributions to the science. The work is pioneering both as the interpretation of the old layers related to rituality and religiosity, but also of the newer "hybridity" in performing groups, instruments and repertoire, which reflects the dialogue between separate communities and external influences ("mixing of old/traditional and modern, rural and urban, Bulgarian and Turkish, Bulgarian and European"). The author combines approaches of ethnographic description and musical analysis, but also goes beyond them, interpreting the very recording and storage of Turkish archival records as an expression of certain cultural policies. Ivanka Vlaeva points out leading trends in the research activity of Bulgarian musical folklorists.

Conclusion

Ivanka Vlaeva's dissertation work "Music of Muslims in Bulgaria in archival documents: analyses, comparisons, systematization" is the culmination of a sustained and deep scientific interest and shows the fruits of many years of research work. It has the qualities of basic and in-depth scientific research with its rich empirical base, theoretical value, methodological validity, innovation. The author's publications on the subject and their citations confirm the conclusions of a large-scale and in-depth research work, enriching the Bulgarian science of archival musical heritage and traditional music of ethnic and religious communities. My assessment of the dissertation work and the other indicated scientific activities of the candidate is entirely positive. The qualities of the work and the characteristics of the scientific and scientific-applied production of the

candidate, indicated in a table with individual scientometric indicators, which repeatedly cover the minimum national requirements for the scientific area and professional field (8.3. Music and dance art) correspond to the Law (ZRASRB) and The Regulations for Application of the Law on the Academic Staff Development in the Republic of Bulgaria (PPZRASRB). I propose to the respected scientific jury to vote to award Prof. Ivanka Vlaeva the scientific degree "Doctor of Science" in the scientific area: 8. Arts. Professional field: 8.3. "Music and dance art".

Date:

Reviewer:

21 September 2024

Prof. Ventsislav Dimov, DSc